

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

2

betreft
Aandachtspunten voor
gemeentelijk mediabeleid

ons kenmerk
ECSD/U201400750
Lbr. 14/025

datum

3 april 2014

Samenvatting

1. Mediawet en Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen

Sinds 2010 hebben de colleges op basis van de Mediawet de zorg voor de bekostiging van een lokale omroep met een toereikend media-aanbod. Uitgangspunt is tenminste € 1,30 per woonruimte. Gelet daarop is er het convenant 'Vernieuwing gemeenten-lokale omroepen 2012-2015' van de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland/OLON en de VNG. Wij menen dat een omroep zich zou moeten richten op de 'habitat' van burgers, vaak een centrumgemeente of een streek. Daarnaast zijn de producten, de gebruikte kanalen plus de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de redactie/ journalistiek van belang. Staatssecretaris Dekker van OCW ondersteunt dit alles.

2. Nieuwe samenwerkingsverbanden en actualisatie beleidsinstrumenten

Wet en Vernieuwingsconvenant kunnen leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden. Derhalve hebben de OLON en de VNG de model-beleidsinstrumenten voor de gemeentelijke bekostiging geactualiseerd. Ook het CvdM heeft hulpmiddelen. Zie daartoe de bijgaande Brochure.

De komende jaren informeren wij u periodiek over relevante ontwikkelingen.

3. Doorgifteplicht publieke zenders en ledentelling landelijke omroepen

Per 2014 zijn de programmaraden die adviseren over het radio- en televisie-aanbod van kabelexploitanten niet langer wettelijk vereist. De leden hiervan werden door de gemeenteraad benoemd. De Mediawet bepaalt nu dat grote pakketaanbieders een minimum aantal publieke zenders via kabel, ether en/of satelliet moeten uitzenden. Voorts heeft het CvdM weer om uw medewerking gevraagd bij de vijfjaarlijkse ledentelling van de landelijke omroepen. Het gaat naar verwachting slechts om een gering aantal gevallen, waarbij de digitale administratie tekort schiet.

4. Mediawijsheid en lokaal mediabeleid

Iedereen moet oude en nieuwe media veilig kunnen gebruiken. Maar dat is niet altijd gemakkelijk. Vooral ouders zijn vaak onzeker over het gedrag van hun kinderen. Elke gemeente heeft lokale spelers zoals scholen, kinderopvanginstellingen, centra voor jeugd en gezin plus bibliotheken die kunnen helpen. Ook hebben het Nederlands Jeugdinstituut en de VNG eind 2013 de bijgaande handreiking 'Mediawijsheid. Informatie en inspiratie voor gemeentelijk beleid.' gepubliceerd. Tot slot geven wij u in overweging om in deze veranderende tijd een lokaal mediabeleid te formuleren.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 2
betreft Aandachtspunten voor gemeentelijk mediabeleid	ons kenmerk ECSD/U201400750 Lbr. 14/025	datum 3 april 2014

Geacht college en gemeenteraad,

Het medialandschap verandert. (Sociale) media zijn overal om ons heen. Toch vindt het Rijk dat er een lokale publieke omroep moet zijn. Ook wil het dat zeker jongeren bestand zijn tegen de gevaren van met name nieuwe media.

1. Mediawet en Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen

1.1. Rol van omroepen bij lokale democratie

Onafhankelijke journalistiek is onmisbaar in een samenleving. Een belangrijke troef daarvoor is de publieke lokale omroep. Op dit moment zijn er 280 omroepen in ongeveer 375 gemeenten. Recent onderzoek van het Stimuleringsfonds voor de Pers heeft uitgewezen dat zij hun nieuws zelf maken en onafhankelijk functioneren met hoor en wederhoor. De 500 professionele krachten en 20.000 vrijwilligers zorgen voor verankering. Hierdoor zijn ze een opvallend sterke maar eenzame waakhond voor de lokale democratie. Gemeentebestuurders maken hier gebruik van, zo blijkt ook uit VNG-magazine van 21 maart 2014.

1.2. Advies van gemeenteraad

Vanwege de rol van de lokale omroep heeft het Rijk bepaald dat deze er in elke gemeente moet zijn, mits er een representatief orgaan is dat het programmabeleid bepaalt. De gemeenteraad moet hierover advies uitbrengen aan het Commissariaat voor de Media/CvdM. Het gaat er daarbij om of het representatief is voor de in de gemeente voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen. Bij meer gegadigden kunt u als raad ook wegen: brede gerichtheid (met name bereik van jongeren); samenwerking met lokale partners en organisaties; afstemming met andere omroepen en media-initiatieven en aanwezigheid van markt-, luister-/kijk- en klanttevredenheidsonderzoek.

1.3. Bekostiging door college

Het college is per 2010 wettelijk verplicht om te zorgen voor de bekostiging van een door de CvdM aangewezen lokale publieke omroep met een toereikend media-aanbod via verschillende kanalen zoals televisie, radio, internet en sociale media. Dit voor zover de kosten niet op andere wijze zijn gedekt en op een zodanige manier dat de continuïteit is gewaarborgd. Financiële richtsnoer is het bedrag voor lokale omroep in het gemeentefonds van € 1,30 per woonruimte (dit bedrag zal per 2015 naar verwachting licht wijzigen door een veranderde woonruimte-telling). De reguliere programma's moeten vrij zijn van overheidsinvloed, wel kan de gemeente extra zendtijd inkopen voor speciale communicatie.

1.4. Vernieuwingsconvenant VNG-OLON

Gelet op dit alles hebben de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland/OLON en de VNG in juni 2012 het convenant 'Vernieuwing gemeenten-lokale omroepen' gesloten. Wij menen dat het beste aan de Mediawet kan worden voldaan door een omroep gericht op de 'habitat' van de burgers, vaak een centrumgemeente of een streek. Daarnaast moet het gaan om een inhoud die voldoet aan de wettelijke norm voor informatie, cultuur en educatie/ICE. Een omroep nieuwe stijl gebruikt diverse kanalen. En er is sprake van kwaliteit bij de bedrijfsvoering en de redactie/journalistiek.

1.5. Evaluatie Commissariaat voor de Media

Het CvdM heeft medio 2013 de volgende evaluatie over de Mediawet laten verschijnen:

- Gemeenten handelen over het algemeen continu en bekostigen gemiddeld conform het bedrag in het gemeentefonds.
- Er zijn wel verschillen tussen gemeenten: 59% bekostigt gemiddeld € 0,52 minder. En bij 31,5% van de omroepen is er nu sprake van een zorgelijke financiële situatie.
- Colleges hebben geen ongeoorloofde voorschriften aan hun bekostiging verbonden.

1.6. Opvatting staatssecretaris Dekker van OCW

Wet en jurisprudentie bieden volgens het CvdM géén eenduidige definitie van het door het college te bekostigen 'lokaal toereikend media-aanbod'. Het wijst gemeenten en omroepen derhalve op het beoordelingskader van VNG en OLON. Onlangs heeft staatssecretaris Dekker van OCW ons gemeld dit te ondersteunen.

2. Nieuwe samenwerkingsverbanden en actualisatie beleidsinstrumenten

2.1. Nieuwe samenwerkingsverbanden

De bepalingen in de Mediawet en de aanbevelingen in het Vernieuwingsconvenant kunnen leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden van lokale omroepen. Thans zijn er 19 omroepen in 55 gemeenten die zelfstandig, via samenwerking of fusie aan de nieuwe criteria voldoen, terwijl 18 verbanden van 73 omroepen in 89 gemeenten daarmee aan de slag gaan. Voorts heeft de Kamer aan de staatssecretaris gevraagd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de afstemming tussen regionale en lokale omroepen. Ook lopen er enkele pilots rond privaat-publieke

regionale mediacentra, waaraan naast omroepen ook dagbladen meedoen.

2.2. Actualisatie beleidsinstrumenten

Gelet op de ontwikkelingen hebben de OLON en de VNG de model-beleidsinstrumenten voor de gemeentelijke bekostiging geactualiseerd. Ook het CvdM heeft hulpmiddelen. Zie daartoe de Brochure in bijlage 1. Deze bevat allereerst de bekostigingsbepalingen van de Mediawet en het Vernieuwingsconvenant van VNG en OLON. We tonen een overzicht van lokale omroepen die (gaan) samenwerken. Om dit proces te ondersteunen bieden wij een samenwerkingsconvenant tussen gemeenten met het oog op de bekostiging van een streekomroep. Daarnaast treft u convenantsafspraken tussen een gemeente en een omroep aan en een coproductie-overeenkomst bij extra gemeentelijke wensen. Ook de het model voor de opzet van een omroepbeleidsplan met begroting kunnen gemeenten en omroepen lokaal benutten. Tot is er een notitie over kijk- en luisteronderzoek. De komende jaren zullen wij u periodiek over relevante ontwikkelingen informeren. Ook het CvdM geeft op zijn site uitleg over de Mediawet. Het heeft een model-reglement voor een programmabeleidsbepalend orgaan bij de lokale omroep. Het levert een formulier zodat het programmaschema kan worden gelegd naast de wettelijke ICE-norm. En er is een Handboek voor de financiële verantwoording door de lokale omroepen.

2.3. Checklist lokaal toereikend media-aanbod en model-begrotingen

Een apart woord willen we wijden aan twee beleidsinstrumenten. Het gaat om een checklist die omroepen en gemeenten kunnen gebruiken om de huidige situatie te leggen naast de OLON-criteria voor een toereikend media-aanbod. Deze organisatie meent dat omroepen nieuwe stijl gebieden van 100.000 tot 500.000 inwoners zouden moeten gaan bedienen. In de optimale situatie denkt ze aan een begroting van €500.000,- die voor de helft door de gemeente bekostigd zou moeten worden. Eerder hebben we samen modellen voor drie soorten omroepen in gemeenten van verschillende grootte gepresenteerd met begrotingen variërend van afgerond €100.000 tot €400.000,- (huidig prijspeil). In de praktijk zijn er nu nog vijf soorten omroepen variërend van zeer kleine vrijwilligersorganisaties tot grote professionele instellingen.

3. Doorgifteplicht publieke zenders en ledentelling landelijke omroepen

3.1. Doorgifteplicht publieke zenders

Per 2014 zijn de programmaraden die adviseren over het radio- en televisie-aanbod van de kabelexploitanten niet langer wettelijk vereist. De leden van deze raden werden door de gemeenteraad benoemd. In de Mediawet staat nu dat grote pakketaanbieders ten minste 30 digitale of 15 analoge tv-zenders moeten leveren. Daarboven mogen aanbieders uiteraard zenders spreiden over pluspakketten. In het basispakket moeten in ieder geval de zogenoemde 'must carry' zenders (Nederlandse en Vlaamse publieke zenders) zitten. Via de satelliet behoeft geen enkele regionale of lokale omroep uitgezonden te worden. Digitenne kan vooralsnog volstaan met 25 tv-zenders, waaronder de landelijke, Vlaamse en regionale publieke omroepen in het gebied van de ontvanger. Bij radio geldt geen minimum aantal zenders, omdat er voldoende worden aangeboden.

3.2. Landelijke mediahub

Mede gelet op de doorgifteplicht ontwikkelt de OLON een landelijke mediahub zodat de lokale omroepen hun signaal via één punt bij de (grote) pakketaanbieders kunnen brengen. Ook kunnen er zo desgewenst gezamenlijke toegangsinstrumenten en producten voor de gebruikers komen. Het is de bedoeling dat er dit jaar meer inhoudelijke en financiële gegevens hierover verschijnen.

3.3. Ledentelling landelijke omroepen

Het CvdM heeft weer om uw medewerking gevraagd bij de vijfjaarlijkse ledentelling van de landelijke omroepen. Op basis van de controle van de leden en het oordeel over het beleidsplan kunnen deze omroepen een (voorlopige) erkenning en dus de mogelijkheid om uit te zenden krijgen, houden of verliezen. Als omroepid tellen personen mee die ouder zijn dan 16 jaar, in Nederland wonen en hun contributie hebben voldaan.

Het CvdM ontleent zijn bevoegdheid aan de Mediawet. Het gaat om de controle van naar verwachting 200 tot 300 leden bij bestaande en 400 tot 500 bij nieuwe omroepen. Van personen die ook na een herhaald verzoek geen burgerservicenummer hebben opgegeven moet de controle verlopen via de gemeente. Op basis van de gemeentelijke Basisregistratie personen kan de gemeente controleren en aan het CvdM melden of een omroepid op het opgegeven adres ingeschreven staat en ouder dan 16 jaar is. Of aangeven dat de persoon niet aldaar ingeschreven is en welke onjuistheid het in dat geval betreft. In de Wet Basisregistratie personen wordt vermeld dat de kosten van een gemeentelijke verstrekking aan een afnemer zoals het CvdM worden bepaald per algemene maatregel van bestuur. Op basis van deze wet kunt u daarnaast geen andere kosten – zoals leges - in rekening brengen. Hierbij moet bedacht worden dat het gemiddeld gaat om nog geen promille van uw persoonsbestand.

4. Mediawijsheid en mediabeleid

4.1. (Nieuwe) media betekent nieuwe risico's

Iedereen moet alle soorten media veilig kunnen gebruiken. Maar dat is niet altijd even gemakkelijk. Vooral ouders zijn vaak onzeker over het gedrag van hun kinderen. Deze laatste benutten met name nieuwe media zoals computers en mobiele telefoons met toepassingen als YouTube, Facebook, Twitter, apps en games al volop. Dit gebeurt voor vermaak, sociale contacten, informatie, educatie of hulpverlening. Maar soms krijgen ze ook te maken met zaken als online pesten, gameverslaving of commerciële verleiding. Mediawijsheid kan een oplossing hiervoor bieden.

4.2. Ondersteuning van mediawijsheid

Elke gemeente heeft lokale spelers die kunnen helpen bij het mediawijs maken van inwoners. Het kan erom gaan dat deze de media technisch beheersen en inhoudelijk kunnen duiden. En door zelf doen kunnen burgers de werking ervan beter begrijpen en ze creatiever hanteren. De gemeente kan hierover afspraken maken met scholen en kinderopvanginstellingen. En het opnemen in de subsidievoorwaarden van centra voor jeugd en gezin, openbare bibliotheken en

desgewenst andere culturele organisaties. Ook kan de gemeente de samenwerking tussen de lokale partijen bevorderen. Het Nederlands Jeugdinstituut en de VNG hebben daartoe eind 2013 de handreiking 'Mediawijsheid. Informatie en inspiratie voor gemeentelijk beleid.' gepubliceerd, zie bijlage 2.

4.3. Lokaal mediabeleid

Er zijn slechts weinig gemeenten die een integraal mediabeleid voeren. Het kan gelet op het veranderend medialandschap nuttig zijn om in elk geval in kaart te brengen of en hoe uw bevolking geïnformeerd wordt over de lokale situatie. En om te bezien of er hierbij sprake is van onafhankelijkheid en diversiteit. Ook kunt u een stimulerende rol te pakken met het oog op de toekomstgerichtheid van uw gebied. Dat gebeurt nu vooral bij de introductie van breedband, met name via glasvezel, op het platteland, in nieuwe wijken en bij bedrijventerreinen. Dit ten gunste van bijvoorbeeld onderwijs, zorg, landbouw en participatie.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a horizontal line extending to the right.

J. Kriens
voorzitter Directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.